

УДК 793.38

НОВІТНІ ПІДРУЧНИКИ З ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ БАЛЬНИХ ТАНЦІВ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ КОНКУРСНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Кеба М.С.

Київський національний університет культури і мистецтв

Аналіз історичних та новітніх підручників з техніки виконання та методики викладання європейських бальних танців виданих Міжнародною асоціацією вчителів танцю (IDTA), Імперською спілкою вчителів танцю (ISTD) та Всесвітньою федерацією танцювального спорту (WDSF). Вплив олімпійського руху на розвиток конкурсного бального танцю. Конкурсний бальний танець як танцювальний спорт. Глибина розуміння деталізації технічних компонентів, точність координації їх використання, володіння простором танцювальної зали – основа якості бального танцю.

Ключові слова: бальний танець, танцювальний спорт, техніка виконання, методика викладання танцю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На протязі всього періоду розвитку європейських бальних танців дослідженням техніки виконання та її стандартизацією танців займалися Віктор Сільвестр, Філіп Річардсон, Алекс Мур, Імперська спілка вчителів танцю (ISTD), Гай Хью Говард (Міжнародна асоціація вчителів танцю IDTA), Джефрі Херн, Гарі Сміт-Хемпшир та Всесвітня федерація танцювального спорту. Було ще ряд видань, але вони представляють собою передрук підручників вище названих дослідників.

На сьогоднішній день доступними широкому колу професіоналів та аматорів європейських бальних у вигляді паперових носіїв та інтернет видань є підручники Алекса Мура, Імперської спілки вчителів танцю (ISTD) та Гая Хью Говарда.

Проведемо аналіз доступних підручників з техніки виконання та методики викладання європейських бальних танців. На сьогоднішній день рекомендованими до виконання в п'яти європейських бальних танцях є 203 базових фігури.

Аналіз підручника Алекса Мура [2]. Видання у 1936 році, перевидання до 1950 року. В Росії було виконано переклад та перевидання у 1963, 1974, 1986, 2002, 2004 роках. Описано чотири танці: Квікстеп (22 фігури), Повільний вальс (20 фігур), Повільний фокстрот (19 фігур), Танго (21 фігура). Загальна кількість розглянутих фігур – 82. Розглянуто сім технічних аспектів. Опис фігур подано в текстовому варіанті. З огляду сьогодення засвоєння матеріалу та проведення аналізу ускладнено. Недостатня кількість описаних фігур.

Аналіз підручників ISTD [6-9]. Видання у 1948 році, 29 перевидань до 1994 року. В Україні виконано переклад та перевидання у 2000 році. Описано чотири танці: Квікстеп (27 фігури), Повільний вальс (30 фігур), Повільний фокстрот (25 фігур), Танго (27 фігур). Загальна кількість розглянутих фігур – 109. Розглянуто сім технічних аспектів. Чотири технічні аспекти зведені в таблицю. Часткове зведення інформації в таблицю полегшує аналіз, порівняння та засвоєння інформації. Недостатня кількість описаних фігур.

Аналіз підручника під редакцією Гарі Сміт-Хемпшира [3]. В Росії видано у 2000 році. Описано дев'ять фігур танцю Віденський вальс. Всі технічні аспекти зведені в таблицю. Додатково надано багато професійних рекомендацій. Дуже

зручна до опрацювання форма висвітлення матеріалу. Кількість описаних фігур недостатня.

Аналіз підручника під редакцією Гая Хью Говарда. Видання у 1976 році Перевидувалася до 2003 року. Описано чотири танці: Квікстеп (33 фігури), Повільний вальс (36 фігур), Повільний фокстрот (29 фігур), Танго (30 фігур). Загальна кількість розглянутих фігур – 128. Збільшена кількість розглянутих фігур. Всі сім технічні аспекти зведені в таблицю. В останньому виданні до кожної фігури додано фото демонстрації позиції пари в кінці кожного кроку. Видання є дуже уже зручним до опрацювання. Тренери та виконавці мають можливість швидко провести технічний та порівняльний аналізи.

Кожен із вище проаналізованих підручників був революційним для свого часу. В кожному новому підручнику покращувались способи систематизації, збільшувалась кількість рекомендованих до виконання фігур, вносились ряд актуальних змін та доповнень, із загального переліку видалялись непопулярні фігури. Ці підручники були основним джерелом знань для танцюристів та викладачів аж до кінця 20 століття.

Із визнанням Міжнародної федерації танцювального спорту (WDSF) Міжнародним олімпійським комітетом, техніка танцювального спорту зазнала розвитку та процвітання. Дотримуючись фундаментальних принципів минулого, виникла необхідність враховування змін в зростанні динамічності танцю та об'ємності презентації. Саме з позицій танцювального спорту кращі італійські тренери досліджували, стандартизували та збагачували танцювальний спорт.

Італійська академія танцю (Team Diabolo Academy) в 2012-2013 роках представила танцювальній спільноті новітні навчальні підручники з техніки виконання та методики викладання бальних танців. Вони побудовані з урахуванням вимог Міжнародного олімпійського комітету. На сьогоднішній день саме ці підручники є основною рекомендованою літературою для європейської спільноти професіоналів бального танцю.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У вище проаналізованих підручниках минулих років видань в текстовому викладенні чи в таблицях описана лише фіксована позиція тіла в кінці кожного кроку. Це щось подібне до опису набору фотографій фіксованих точок. Що

відбувається в проміжках між виконанням кроків не описано. У нових підручниках WDSF враховано ці недоліки та висвітлено досягнення кращих танцювальних дуєтів світу за останні 10 років. На жаль професіонали та аматори бального танцю України поки не мали змоги опрацювати матеріал викладений в нових підручниках.

Постановка завдання. Бальна хореографія удосконалюється з кожним роком, з'являються нові аспекти розуміння м'язових дій, що вимагають більш детального аналізу та фундаментального методологічного обґрунтування. Розуміння деталізації технічних аспектів бального танцю є запорукою створення динамічного та естетичного бального танцю. Завданням цієї статті є дослідження підручників WDSF та висвітлення нових напрацювань в області техніки виконання та методики викладання європейських бальних танців за останнє десятиріччя.

Виклад основного матеріалу дослідження. В цих підручниках описано весь спектр рекомендованих до виконання базових фігур (203 фігури). Проведено більш конкретизований опис технічних аспектів за основними одинарними діями та технічними рівнями. Компоненти техніки виконання фігур розділені на три технічні рівні.

Перший технічний рівень [11-15, с. 12] – основні базові компоненти техніки європейського бального танцю. Цей рівень включає шість базових технічних компонентів, необхідних для основного розуміння просторової побудови фігури: номер кроку або дії, позиція стоп (рух стопи відносно положення тіла), рівняння (напрямок руху тіла в просторі зали), величина повороту в стопах, робота стопи та ритм (таймінг). Опис цих компонентів загалом відповідає опису, викладеному в підручниках Алекса Мура та Гая Говарда з деякими змінами:

- компонент «Позиція стоп» – включено нові технічні елементи (Боковий свінговий крок (The swing side step), Дія драйву (Drive action), підготовчий крок (Preparation step), Півот на носку (Toe pivot) та інші);

- компонент «Робота стопи» – уточнено принцип перекаату по стопі під час руху (The Foot-Rolle principles);

- компонент «Ритм» (таймінг) – запропоновано замість попередніх методів рахунку найбільш зручний метод під назвою «хореографічний таймінг» (Choreographic Timing).

Другий технічний рівень [11-15, с. 30] включає три нових модернізованих компоненти для кожного кроку фігури: Позиція в парі (Couple Position), Обертання (Rotation), Підйоми і зниження (Rise and Fall). В компоненті «Позиція в парі» уточнені і доповнені принципи побудови корпусу (Posture), положення рук (Hand Hold), позиції центру кожного танцюриста (Positions of the centre), позиції голови (Head positions) та описано дев'ять позицій в парі. Розглянемо позиції в парі.

- Закрита позиція (Closed position). Це основна позиція в парі. В цій позиції права сторона центру партнера знаходиться в контакт з правою стороною центру партнерки. Ліві сторони залишаються без контакту, плечі та стегна партнерів паралельні.

- Позиція збоку партнера (Outside of partner). Відмінності між даною позицією та Закритою по-

зицією не значні. Ця позиція виникає коли один з партнерів виконує крок вперед з правої ноги збоку іншого партнера. Якщо цей крок виконується з підйомом, то обидва партнери виконують невелике обертання вправо. Між плечима та стегнами створюється кут $1/8$ повороту і стопи та коліна рухаються збоку партнера а не в лінію з ним. Якщо такий крок виконується зі зниженням, то стегна танцюристів зміщуються злегка вліво і праві стегна будуть рядом. В цьому випадку в контактні будуть лише кисті ребер зправа.

- Променадна позиція (Promenade position). В даній позиції в контактні знаходяться права сторона партнера і ліва сторона партнерки. Корпуси обох партнерів створюють V-подібну позицію. Променадна позиція використовується, коли партнер і партнерка виконують кроки вперед в одному напрямку. В Променадну позицію виходять із Закритої позиції використовуючи скручування тіл обох партнерів (у партнера вліво, а у партнерки вправо). Під час скручування ноги та стопи рухаються вперед, а плечі та руки, зберігаючи паралельність, назад. Ця позиція є результатом саме скручування навколо осі, а не результатом кроку у V-подібну позицію. У Променадній позиції кут між стопами партнерів досягає 90° ($1/4$), кут між стегнами досягає 45° ($1/8$), а плечі закриті до паралельності (максимальний кут розкриття $1/16$).

- Фоллевей позиція (Fallaway position). В даній позиції в контактні знаходяться права сторона партнера і ліва сторона партнерки. Корпуси обох партнерів створюють V-подібну позицію. Фоллевей позиція використовується при виконанні в подальшому обома партнерами одночасно кроків назад в одному напрямку. Ця позиція схожа з Променадною позицією з відмінністю напрямку руху.

- Контр-променадна позиція (Зворотна променадна позиція) (Counter promenade position). В даній позиції в контактні знаходяться ліва сторона партнера і права сторона партнерки. Корпуси обох партнерів створюють V-подібну позицію. Контр-променадна позиція використовується, коли партнер і партнерка виконують кроки вперед в одному напрямку, протилежному променадному руху. Дана позиція функціонально схожа на Променадну позицію.

- Контр-фоллевей позиція (Зворотна фоллевей позиція) (Counter fallaway position). В даній позиції в контактні знаходяться ліва сторона партнера і права сторона партнерки. Корпуси обох партнерів створюють V-подібну позицію. Контр-фоллевей позиція використовується, коли партнер і партнерка виконують кроки назад в одному напрямку, протилежному руху у Фоллевей позиції. Дана позиція функціонально схожа на Фоллевей позицію.

- Позиція крило (Wing position). В позиції крило в контактні знаходяться ліва сторона партнерки та ліва сторона партнера. Відносно місць контакту тіл ця позиція протилежна закритій позиції. Позиція Крило використовується при виконанні одним з партнерів кроку вперед з лівого боку іншого партнера. Цей крок може виконуватись прилюбій зміні рівню. Коли крок виконується зі зниженням, стегна будуть ковзати злегка вбік поки ліве стегно партнера, котрий рухається вперед не опиниться поруч зі стегном

партнера, котрий рухається назад. В цьому випадку в контакт будуть лише кістки ребер. Найбільш ефективним варіантом переходу в Позичію крило є наступний: партнерка ковзає до лівої сторони партнера з подальшим контактом лівої сторони центру партнера з правою стороною центру партнерки. Не варто плутати фігуру Крило і Позичію крило. Термін «крило» відноситься і до фігури і до позиції центрів тіл виконавців.

• Права кутова позиція (Right angle position). В цій позиції ліве стегно партнерки знаходиться в контакт з правого боку паху партнера з приблизним відкриттям в діапазоні від 1/16 до 1/8 повороту вправо. Як і при виході в Позичію крило, Права кутова позиція досягається ковзанням тіла партнерки по відношенню до тіла партнера. Як і в Променадній позиції та Фоллевей позиції плечі залишаються паралельними наскільки це можливо і повертаються менше ніж стегна, а стегна відкриваються від 1/16 до 1/8 повороту вправо.

• Ліва кутова позиція (Left angle position). Ця позиція прямо протилежна Правій кутовій позиції. Внутрішня сторона правого стегна партнерки розміщена з лівого боку паху партнера. Позиція досягається рухом тіла партнерки навколо осі (як шарнір), а не ковзаючим рухом. Як і в Променадній позиції та Фоллевей позиції плечі залишаються паралельними наскільки це можливо і повертаються менше ніж стегна, а стегна відкриваються від 1/16 до 1/8 повороту вліво.

В описаних позиціях частина центру партнерки завжди знаходиться в контакт з центром партнера. Контакт між партнерами повинен бути легким, але точним. Деталізація змін положення центрів партнерів (Position of the centre. Centre connection) при переході з однієї позиції в іншу є основою більш глибокої взаємодії між партнерами, розвиває хорошу координацію рухів і покращує рівень якості руху.

В розділі «Позиція голови» запропоновано шість варіантів положень голови партнерки та партнерки.

Позиція 1 – підборіддя приблизно над лівим плечем. Використовується партнером в Променадній позиції, партнеркою в Контр-променадній позиції.

Позиція 2 – підборіддя повернено вліво приблизно на 45° від грудини. Використовується партнером в Фоллевей позиції та Позичії збоку партнера. партнеркою в Закритій позиції (права сторона до правої сторони).

Позиція 3 – підборіддя на 2-3 см лівіше грудини. Використовується партнером в Закритій позиції (права сторона до правої сторони).

Позиція 4 – підборіддя на 2-3 см правіше грудини. Використовується партнером при виконанні своєю (бічного нахилу) вправо.

Позиція 5 – підборіддя повернено вправо приблизно на 45° від грудини. Використовується партнером при виконанні правих фігур-ліній та партнеркою при виконанні своєю (бічного нахилу) вправо.

Позиція 6 – підборіддя приблизно над правим плечем. Використовується партнером в Контр-променадній позиції, партнеркою в Променадній позиції. Зміни позиції голови відбувається при зміні позиції центру, дії розширення, виконанню обертань, виконанню фігур-ліній, виконанню своєю.

В розділі «Обертання» описано скручування в тілі, котрі відбуваються під час обертання плечей відносно стегон та обертання стегон відносно плечей. Розділяють обертання наступним чином – обертання для створення дії проти руху тіла (rotate for lightnes), обертання для ведення (rotate for leading) та обертання для розвитку динаміки руху (rotate for dynamics). Обертання для створення дії проти руху тіла виконується на початку будь-якої поворотної дії та розподілена по всій довжині кроку, попереднього до кроку з поворотом (виконується вправо (вліво) з плечима). Обертання для ведення використовується для зміни позиції в парі та підготовці до руху збоку (виконується вправо (вліво) з плечима, вправо (вліво) зі стегнами). Обертання для розвитку динаміки руху використовується для зростання динамічності руху по опорній стопі та досягнення ефекту максимальної енергії руху (виконується вправо (вліво) з плечима). Ці обертальні дії можуть використовуватися окремо та в поєднанні. Поєднання різних обертальних дій дуже збагачує танець, робить його виконання ефективним, зрозумілим та зручним.

Підйоми та зниження (Rise and fall), описані у відповідному розділі, показують зміну рівню танцюриста під час виконання кроків та фігур. В нових підручниках підйоми та зниженнями конкретизуються за частинами тіла – підйом в стопі, підйом в нозі, підйом в корпусі, зниження в нозі, зниження в стопі. Під час підйому в стопі відбувається рух ваги тіла від центру стопи через подушечку або носок, гомілковостопний суглоб і кісточка розтягуються, потім каблук відривається від підлоги, литковий м'яз напружується. Під час зниження в стопі гомілковостопний суглоб і кісточка згинаються, каблук опускається на підлогу, литковий м'яз залишається напруженим. Під час підйому та зниження в нозі відбувається випрямлення та згинання коліна опорної ноги. Підйом в тілі створюється додатковим розтягуванням (витягуванням) тіла. Цей варіант підйому використовується для досягнення максимального ефекту або коли необхідно використовувати тільки такий варіант підйому (технічно неможливе виконання підйому в стопах та ногах).

Розглянемо, як приклад, кроки 1-3 фігури Натуральний поворот Повільного вальсу. У Гая Говарда: початок підйому в кінці 1, продовження підйому на 2, продовження підйому на 3, зниження в кінці 3 [1, с. 22]. У нових підручниках WDSF: зниження на 1 (нога), потім початок підйому в кінці 1 (нога-стопа), продовження підйому на 2 (стопа-нога), продовження підйому на 3 (стопа-нога-тіло), зниження в кінці 3 (нога) [15, с. 49]. Конкретизація виконання підйомів та знижень за частинами тіла сприяє досягненню ефекту безперервності, текучості та пластичності руху. При різних варіантах руху – вперед, назад, ззовні кола, всередині кола, зі зниженням чи з підйомом, рекомендована різна послідовність підйомів та знижень. Ця конкретизація стала можливою у зв'язку з покращенням фізичних даних виконавців, котрі стали спроможними виконувати більш широкі та більш динамічні рухи. Поєднання вимог мистецтва та спортивних навантажень вплинули на фізичний стан виконавців.

До *третього технічного рівня* [11-15, с. 41] відносяться три ускладнених і абсолютно нових

компонента – типи своєю (нахилів) (Type of sway), розширення (Extension), раптові дії (Sudden Movement). Свей – це бічне відхилення чи згинання тіла до робочої ноги або від ноги. Свей застосовують для різних цілей: свей від робочої ноги допомагає зберегти баланс, а свей до ноги збільшує швидкість, сприяє більш швидкому руху. На виміну від загального поняття своєю, в нових підручниках описані три типи своїв – технічний свей, косметичний свей, ламаний свей. Технічний свей – основний, виникає природно, включає нахил від стоп до голови (добре простежується в районі стегон). Косметичний свей, створюється тільки плечима і лопатками. Трохи змінюється рівень плечей, голова злегка відхиляється від нормальної позиції, протилежна сторона подовжується. Косметичний свей використовується після технічного своєю з метою естетичного продовження руху та наповненості музики. Ламаний свей виконується лише у верхній частині тіла. Відбувається сильне стискання однієї сторони, в результаті чого друга сторона подовжується. Використовується лише в ряді фігур з метою створення яскравого візуального ефекту.

В перелік технічних дій танцю Танго введено поняття «раптових дій» (Sudden Movement): імпульс (Impuls), вібрація (Vibration) та створення тиску (Pressure).

Як ми бачимо, в новій технічній літературі WDSF значно розширено кількість технічних аспектів танцю та суттєво змінено розуміння технічних дій. Чим більше одинарних дій частин тіла використовується та чим точніші характеристики цих дій – тим досконалішим та естетичнішим буде відображення танцю.

Висновки з даного дослідження. Сучасний виконавський рівень ведучих танцювальних дуетів та стан танцювального спорту вимагають від педагогів, танцюристів, студентів профільних вузів нового рівню глибини наукових технічних знань. Використання в тренувальному та навчальному процесах інформації, викладеної саме у нових підручниках Всесвітньої федерації танцювального спорту, сприятиме досягненню танцювальними дуетами високої майстерності руху з цікавою музичною та енергетичною інтерпретацією танцю та прекрасним володінням простору танцювальної зали.

Список літератури:

1. Говард Г. Техника европейских танцев / Пер. с англ. А. Белгородского. – С-Пб.: Издательство «Артис», 2003. – 256 с.
2. Мур А. Бальное танцевание / Пер. с англ. Н.В. Шарыгина. – Л., 1997. – 320 с.
3. Смит-Хемпшир Г. Венский вальс / Пер. с англ. А. Белгородского. – С-Пб.: Артис, 2000. – 90 с.
4. Смит-Хемпшир Г. Как воспитать чемпиона / Пер. с англ. А. Белгородского. – С-Пб.: Артис, 2000. – 195 с.
5. Hearn G. A Technique Advanced Sdandard Ballroom Figures. – London, 2010. – 240 с.
6. ISTD. Вальс. Пересмотренная техника европейских танцев / Пер. О. Иванова. – К., 1997.
7. ISTD. Танго. Пересмотренная техника европейских танцев / Пер. О. Иванова. – К., 1997.
8. ISTD. Квикстеп. Пересмотренная техника европейских танцев / Пер. О. Иванова. – К., 1997.
9. ISTD. Медленный фокстрот. Пересмотренная техника европейских танцев / Пер. О. Иванова. – К., 1997.
10. Moore A. Popular variation / A. Moore. – London, 1993. – 123 с.
11. Quikstep / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 149 с.
12. Slow Foxtrot / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 167 с.
13. Tango / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 170 с.
14. Viennese waltz / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2011. – 45 с.
15. Waltz / M. Sietas, N. Ambroz (and other). – Roma: WDSF, 2013. – 139 с.

Кеба М.Е.

Киевский национальный университет культуры и искусств

НОВЫЕ УЧЕБНИКИ ПО ТЕХНИКЕ ИСПОЛНЕНИЯ И МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ЕВРОПЕЙСКИХ БАЛЬНЫХ ТАНЦЕВ КАК ОТРАЖЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ КОНКУРСНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦА

Аннотация

Анализ исторических и современных учебников по технике исполнения и методике преподавания европейских бальных танцев выданных Международной ассоциацией учителей танца (IDTA), Имперской союзом учителей танца (ISTD) и Всемирной федерацией танцевального спорта (WDSF). Влияние олимпийского движения на развитие конкурсного бального танца. Конкурсный бальный танец как танцевальный спорт. Глубина понимания детализации технических компонентов, точность координации их использования, владение пространством танцевального зала – основа качества бального танца.

Ключевые слова: бальный танец, танцевальный спорт, техника исполнения, методика преподавания танца.

Keba M.Ye.

Kiev National University of Culture and Arts

NEWEST TEXTBOOKS ON TECHNIQUE AND METHODS OF TEACHING EUROPEAN BALLROOM DANCING AS A REFLECTION OF THE CURRENT STATE OF COMPETITIVE BALLROOM DANCE

Summary

An analysis of historical and up-to-date textbooks on techniques and techniques for teaching European ballroom dances issued by the International Association of Dance Teachers (IDTA), the Imperial Union of Dance Teachers (ISTD) and the World Dance Federation (WDSF). Influence of the Olympic movement on the development of competitive ballroom dance. Competitive ballroom dance as dance. The depth of understanding of the detail of technical components, the accuracy of coordination of their use, possession of the space of the dance hall – the basis of the quality of ballroom dance.

Keywords: ballroom dance, dance sport, technique, methods of teaching dance.